

Náučný chodník Príbeh vody v Doline Demänovskej

Kraj:	Žilinský
Okres:	Liptovský Mikuláš
Geomorfologická jednotka:	Nízke Tatry
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územia:	Národný park Nízke Tatry a národná prírodná rezervácia Demänovská dolina
Prístup:	bus Demänovská Dolina, autocamp
Východisko:	Demänovská Dolina, hotel (ATC) Bystrina, resp. pri odbočke do Pavčinej Lehoty
Trasa:	Demänovská Dolina, hotel Bystrina - dnom Demänovskej doliny (- Stará horáreň - hotel Chopok - odbočka k Demänovskej ľadovej jaskyni - hotel RiverSide - prameň pod Studenou dierou - odbočka k Demänovskej jaskyni slobody)
Dĺžka, prevýšenie:	4,2 km, prevýšenie 270 m
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	12
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Čiastočné prepojenie so zelenou a modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2017

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Oblastná organizácia cestovného ruchu Región Liptov, Štúrova 1989/41, 031 42 Liptovský Mikuláš, tel. 044 / 5565 401; Obecný úrad Demänovská Dolina, Demänovská Dolina 258, 031 01 Liptovský Mikuláš, tel. 044 / 5591 682

Aktuálny stav: Chodník je v dobrom stave.

Poznámky: (1) Prvá tretina trasy vedie po hlavnej ceste, zvyšné dve tretiny (povyše mostíka pri hoteli Chopok nad zastávkou Stará horáreň) sú turisticky hodnotnejšie. (2) Na trase sú okrem informačných panelov lavičky a prírodno-umelecké prvky viažuce sa k povesti o drakovi, ktorý vraj žil v tunajších jaskyniach.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie (pozri poznámku vyššie). Odporúčame spojiť s návštevou niektorej z jaskýň a využitím príslušného náučného chodníka (k Demänovskej ľadovej jaskyni, resp. k Demänovskej jaskyni slobody).

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Demänovská Dolina. Obec v severnej časti Nízkych Tatier (Ďumbierskych Tatier) južne od Liptovského Mikuláša, ktorá vznikla na území **Demänovskej doliny** (ako ju definuje samostatné heslo v texte náučného chodníka Demänovská dolina) v roku 1964 zlúčením turistických objektov v miestnych častiach: Tri studničky, Jaskyne, Repiská, Lúčky a Jasná. Jasná bol pôvodne názov horných častí doliny, neskôr sa rozšíril aj na okolie Vrbického plesa a Záhradky. Pôvodne pozemky vlastnili zemepáni Liptova, ktorí ich využívali na ťažbu dreva, pasenie dobytky a oviec v letnom období. Po objavení Demänovskej jaskyne slobody v roku 1921 a najmä vybudovaní lanovky na Chopok (1954) sa dolina vyvinula na jedno z najfrekventovanejších stredísk cestovného ruchu na Slovensku s neustále sa rozširujúcimi ubytovacími a stravovacími kapacitami ako aj infraštruktúrou najmä pre zimné športy (lanovky, lyžiarske vleky).

Národná prírodná rezervácia Demänovská dolina. Chránené územie v severnej časti Ďumbierskych Tatier vyhlásené po prvýkrát v roku 1929 a novelizované v roku 1973 pre ochranu rastlinných spoločenstiev lesných porastov rerezultujúcich fytoocenózy trávnatých bučinových smrečín a smrekových kosodrevín s prevládajúcou borovicou lesnou (*Pinus sylvestris*) a menej zastúpeným smrekom (*Picea excelsa*) a smrekovcom opadavým (*Larix decidua*) v drevinovom zložení a pozoruhodným výskytom guľičky srdcovitej (*Globularia cordifolia*). Zaberá zúženú dolnú časť Demänovskej doliny so svahmi rázsoch Sinej (1 560 m n. m.) za západe a Magury a Pustého (1 501 m n. m.) na východe s Demänovským jaskynným systémom (viac v hesle Kras Demänovskej doliny) budovanú vápencami a dolomitmi s plytkými skeletnatými rendzinami. Ďalej tu rastú: javor horský (*Acer pseudoplatanus*), jedľa biela (*Abies alba*), jarabina mukyňová (*Sorbus aria*), zriedkavo buk lesný (*Fagus sylvatica*), tis obyčajný (*Taxus baccata*) a kosodrevina (*Pinus mugo*). Vápencové bralá sa vyznačujú zachovalou vegetáciou s mnohými chránenými, ohrozenými či endemickými rastlinami,

napr. poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*), zvonček maličký (*Campanula cochlearifolia*), ľanolistník alpínsky (*Thesium alpinum*), soldanelka karpatská (*Soldanella carpatica*), kortúza Matthioliho (*Cortusa matthioli*), škarda Jacquinoва (*Crepis jacquinii*), vápnička skalná (*Kernera saxatilis*). Lesy obývajú veľké predátory: medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*) a rys ostrovid (*Lynx lynx*), ďalej jeleň lesný (*Cervus elaphus*), srnec lesný (*Capreolus capreolus*), sviňa divá (*Sus scrofa*), z vtákov: myšiak lesný (*Buteo buteo*), jastrab lesný (*Accipiter gentilis*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), sov a treťohorných relikto: orešnica perlovaná (*Nucifraga caryocatactes*) a ďateľ trojprstý (*Picoides tridactylus*).

Kras Demänovskej doliny. Územie s rozlohou zhruba 14 km² v severnej časti Demänovskej doliny na mezozoických karbonátových horninách patriace medzi krasové územia Západných Karpát s najintenzívnejším podzemným skrasovatením. Povrchové krasové útvary sú tu predovšetkým pre značnú sklonitosť územia pomerne zriedkavé (závrty, tiesňavy, škrapy). Sústava viacerých geneticky súvisiacich a navzájom poprepájaných jaskýň na pravej strane doliny tvorí tzv. **Demänovský jaskynný systém**, s celkovou dĺžkou 41 463 m a prevýšením 196 m (k 31. 12. 2017) najdlhší na Slovensku a stý najdlhší na svete (11/2019). Jeho hlavnou časťou sú: Pustá jaskyňa, Demänovská jaskyňa slobody, Demänovská jaskyňa mieru a Demänovská ľadová jaskyňa. Vznikol najmä v strednotriasových tmavosivých gutensteinských vápencoch pozdĺž zlomov a puklín a predstavuje komplikovaný komplex chodieb, dômov a priepastí v deviatich vývojových úrovniach s aktívnym alochtónnym tokom. V roku 1972 bola na ochranu vtedy 20 km dlhej sústavy Demänovskej ľadovej jaskyne, Demänovskej jaskyne mieru, Demänovskej jaskyne slobody spolu s Pustou jaskyňou vyhlásená **národná prírodná pamiatka Demänovské jaskyne**. Územie pamiatky včítane jej ochranného pásma je ramsarskou lokalitou Jaskyne Demänovskej doliny. Z vyššie spomínaných sú verejnosti prístupné Demänovská jaskyňa slobody (heslo v texte náučného chodníka k Demänovskej jaskyni slobody) a Demänovská ľadová jaskyňa (heslo v texte náučného chodníka k Demänovskej ľadovej jaskyni).

Národný park Nízke Tatry (NAPANT). Druhý najväčší národný park Slovenska s rozlohou (bez ochranného pásma) bezmála dosahujúcou rozlohu najväčšieho - Tatranského - národného parku. Bol vyhlásený v roku 1978 v dvoch izolovaných avšak na dvoch miestach sa stýkajúcich areáloch, a to v ústrednej časti a na severných rázsochách **Ďumbierskych Tatier** a najvýchodnejšej časti **Starohorských vrchov** (západná časť) a v ústrednej časti a na severných rázsochách **Kráľovoohľských Tatier** (východná časť). Mohutná klenbohrásť Nízkych Tatier, pretiahnutá západovýchodným smerom, dlhá vzdušnou čiarou 60 - 75 km, presahuje vo veľkej svojej časti hornú hranicu lesa (zníženú človekom) a Ďumbierom dosahuje nadmorskú výšku 2 046 m. Centrálnu a južnú časť tohto jadrového pohoria budujú prevažne kryštalické bridlice a granitoidné horniny a severné rázsochy ako aj Starohorské vrchy na území národného parku najmä vápence, dolomity, pieskovce, ílovité a piesčité bridlice. Na rozsiahlych vápencových územiach sa vyvinul kras - spomedzi dvanástich vyčlenených nízkotatranských krasových území sú azda najpopulárnejšími Kras Demänovskej doliny (s Demänovským jaskynným systémom, vyše 43 km dlhým), Kras Jánskej doliny (s najhlbšou jaskyňou na Slovensku - Systém Hipmanových jaskýň - s hĺbkou 499 m) či Ďumbiersky vysokohorský kras (s Jaskyňou mrŕtvych netopierov, vyše 21 km dlhou). Asi 70 % územia parku zaberajú lesy, ktoré sú aktuálne postihnuté na mnohých miestach zvýšenou neplánovanou ťažbou spôsobenou rôznymi príčinami (vetrové či lykožrúťové kalamity), vyplývajúcimi z narušenej ekologickej stability porastov ako dôsledku nepriaznivého stavu lesov (neprirodzená štruktúra, meniace sa prírodné podmienky, turizmus, chyby v obhospodarovaní). Najvyššie územia národného parku zaberajú okrem skalných vrcholov a chrbtov pred stáročiami odlesnené sekundárne lúky a pasienky (hole). Horskú flóru zastupujú napr. zvonček maličký, horec Clusiov, stokráska Micheliho, poniklec slovenský či metľuška krivolaká, z fauny tu žije o. i. medveď, rys, vlk, svišť i vysadený kamzík vrchovský tatranský, vzácny hrabáč tatranský a hrabáč snežný. Vtáky reprezentuje orol skalný, orol

krikľavý, včelár obyčajný, hlucháň hôrny, tetrov hoľniak. Na území národného parku je viacero území európskeho významu a prekrýva ho chránené vtáče územie Nízke Tatry (s výnimkou areálov lyžiarskych stredísk v masíve Chopku), ktoré sú súčasťou sústavy Natura 2000; v krasovej časti Demänovskej doliny je vyhlásená ramsarská lokalita Jaskyne Demänovskej doliny.

Názvy informačných panelov

Panely nemajú vlastné názvy.

